

MILIEUEFFECTENRAPPORT

over het ontwerp van het Hulpbronnen- en Afvalbeheerplan

NIET-TECHNISCHE SAMENVATTING

APRIL 2018

1. INLEIDING

Dit document is de niet-technische samenvatting van het milieueffectenrapport (MER) over het ontwerp van het Hulpbronnen- en Afvalbeheerplan (HABP) dat in eerste lezing werd goedgekeurd door de Brusselse regering op 16 november 2017. Dit document kadert binnen de Europese Richtlijn 2001/42/EG, omgezet in de Brusselse wetgeving door de Ordonnantie van 18 maart 2004 betreffende de milieueffectenbeoordeling van bepaalde plannen en programma's.

Het HABP telt tien hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk leidt het nieuwe plan in en schetst kort de geschiedenis van de plannen die eraan voorafgingen. Het tweede hoofdstuk bevat de geschiedenis van het afvalbeleid, de verschillende richtlijnen en de doelstellingen die op Europees niveau werden vastgelegd in verband met het hulpbronnen- en afvalstoffenbeheer. Dit hoofdstuk gaat vervolgens verder met het nationale en gewestelijke beleid in België en focust ten slotte op het Brussels Gewest. Het derde hoofdstuk stelt de visie tegen 2050 voor van het Brussels Gewest en licht de richtlijnen, de strategische aanpak en de prioriteiten van het gewestelijke hulpbronnen- en afvalstoffenbeleid toe. Dit hoofdstuk eindigt met een uiteenzetting van de strategische doelstellingen van het plan die een voor een in de daaropvolgende zeven hoofdstukken aan bod komen.

2. DOELSTELLINGEN

Het HABP is georganiseerd rond zeven strategische doelstellingen die elk verder werden uitgesplitst in meerdere operationele doelstellingen die op hun beurt te implementeren maatregelen omvatten.

Met uitzondering van de eerste strategische doelstelling die het volledige plan structureert, richt elke strategische doelstelling zich op een bepaald doelpubliek: gezinnen, scholen, professionals in het algemeen wier activiteit afval produceert, professionals in de bouwsector, professionals in de nieuwe economie van het duurzame hulpbronnenbeheer, en professionals in de klassieke sector van het afvalbeheer.

3. BETROKKEN ACTOREN

Het hulpbronnen- en afvalstoffenbeheer in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) heeft betrekking op tal van actoren. Het gaat om:

- Politieke verantwoordelijken: de Europese Unie, de federale staat, het Brussels Gewest;
- Politieke en administratieve verantwoordelijken: de Brusselse regering, Leefmilieu Brussel en Net Brussel;
- Operationele verantwoordelijken:
 - Net Brussel;
 - De gemeenten;
 - De Interregionale Verpakkingscommissie (IVC);
 - Privéactoren inzake professioneel afvalbeheer: actoren actief in de inzameling van niet-huishoudelijk afval, ondernemingen in de sociale economie actief in het domein van het hergebruik, instanties die instaan voor de inzameling en recyclage van afval onderhevig aan een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV);
 - Het verenigingsleven;
 - De burgers;
 - Sociaaleconomische actoren.

4. AFSTEMMING EN COHERENTIE VAN HET PLAN MET DE ANDERE PLANNEN EN PROGRAMMA'S OP INTERNATIONAAL, COMMUNAUTAIR, NATIONAAL OF REGIONAAL NIVEAU

Het MER analyseert de afstemming en coherentie van het HABP met een reeks plannen en programma's op Europese, federale en gewestelijke schaal.

Globaal genomen is het HABP goed aangepast aan alle andere plannen en programma's, zowel in termen van nagestreefde doelstellingen als van voorgestelde maatregelen.

5. INITIËLE STAAT VAN HET LEEFMILIEU EN UITDAGINGEN

Dit hoofdstuk heeft tot doel de huidige staat van het Brusselse leefmilieu en de productie en het beheer van afvalstoffen en hulpbronnen in het BHG te beschrijven, teneinde de belangrijkste uitdagingen te kunnen identificeren die ermee geïmpaard gaan.

5.1. STAAT VAN HET BRUSSELSE LEEFMILIEU

5.1.1. Kwaliteit van het water, de lucht en de bodem

De luchtvervuiling in het BHG neemt af maar de concentraties van sommige vervuilende stoffen liggen op bepaalde plaatsen nog hoger dan de norm. Deze vervuiling leidt tot aanzienlijke kosten voor de gezondheidszorg en de economie. De link tussen het afvalbeleid en de luchtkwaliteit is zeer onrechtstreeks, en omvat onder meer de impact van het afvalvervoer op de luchtkwaliteit. De afvalverbrandingsoven daarentegen is verantwoordelijk voor slechts een miniem aandeel in de totale luchtvervuiling in Brussel, onder meer dankzij de uiterst efficiënte rookfilters.

Wat het grondwater betreft, wordt de meest ondiepe laag het zwaarst getroffen door vervuiling door de mens. Er wordt overigens een verbetering van de fysisch-chemische kwaliteit van het oppervlaktewater vastgesteld, in het bijzonder in de Zenne. Ook hier is het verband tussen het afvalbeheer en de kwaliteit van het grondwater zeer subtiel. Het afvalbeleid dekt voornamelijk vaste afvalstoffen, terwijl vervuild water het voorwerp vormt van het waterbeleid. De aanwezigheid van afval in het oppervlaktewater valt daarentegen eerder onder het Gewestelijk Plan voor Openbare Netheid.

Ten slotte is de bodem van heel wat percelen in het BHG vervuild, door sluikstorten of vervuilende activiteiten in het verleden. De lopende sanering vergt grote economische investeringen. Deze kwestie valt onder het bodembeleid en het beleid voor openbare netheid en niet onder het afvalbeleid.

5.1.2. Energie en klimaat

De uitstoot van broeikasgassen (voornamelijk door de verwarming van gebouwen en vervoer) neemt af in het BHG. Sinds het midden van de 19e eeuw is de gemiddelde temperatuur met 2 °C gestegen in het BHG, en klimaatvoorspellingen uit 2012 voorzien dat deze temperatuur nog met 0,8 tot 1,9 °C zal stijgen tegen 2030, met als gevolg minder koude maar nattere winters, en meer hittegolven in de zomer. Het grondgebied is kwetsbaar voor de opwarming van het klimaat, die zal leiden tot overstromingen, hittegolven en een slechtere luchtkwaliteit.

Het totale energieverbruik op het grondgebied van het Gewest is afgenomen tussen 1990 en 2005. Dit verbruik is te wijten aan de residentiële en tertiaire sector en het vervoer. De productie van hernieuwbare energie neemt toe, ondanks een beperkt potentieel op gewestelijk niveau.

5.1.3. Sociaaleconomische aspecten

De bevolking van het BHG is in stijgende lijn (1.190.000 inwoners in 2017) maar groeit niet even sterk in alle gemeenten.

In 2016 waren er in de milieu- en de afvalbeheersector 28.836 werknemers actief in België, waarvan 11% in het BHG, en 1.676 zelfstandigen, waarvan 9% in het BHG. Als voorbereiding op de afvalgerelateerde beroepen bestaan er in het BHG weliswaar enkele bijscholingen voor professionals, maar geen initiële opleiding. De creatie van lokale, niet-delokaliseerbare jobs in de afvalsector vormt een grote uitdaging.

5.1.4. Voornaamste geïdentificeerde uitdagingen met betrekking tot de staat van het leefmilieu in Brussel

Hoe de consumptie van natuurlijke hulpbronnen, energie en materialen, te beheersen? Dat is de voornaamste uitdaging van het plan. Afvalstoffen vormen overigens een indicatie voor de verspilling aan energie en materiaal van het dominerende sociaaleconomische systeem. Een sociaaleconomisch systeem dat veel afval produceert, verbruikt a priori meer materiaal en energie om een gelijkaardig verbruiksniveau voor een bevolking te halen in vergelijking met een systeem dat enkel het strikt noodzakelijke aan energie en materiaal verbruikt. Bijvoorbeeld, om de hoeveelheid verpakkingsafval te verminderen, moet men de productie van verpakkingen verminderen en meer hergebruik en recyclage van verpakkingen bevorderen; zo worden er dus minder nieuwe verpakkingen geproduceerd en worden er minder energie en materiaal gebruikt in het productieproces. De

belangrijkste maatregel om verspilling te vermijden is dus preventie. Als er dan ondanks alles toch afval geproduceerd wordt, is het van essentieel belang om dit afval opnieuw zijn functie toe te kennen of een gebruik te vinden voor de materialen waaruit het bestaat. Het is pas in laatste instantie dat de totale milieu-impact kan worden beperkt door het afval te verwerken tot energie.

Het afvalbeheer is ook voor een deel verantwoordelijk voor de vervuiling van de lucht, de bodem en het water. Die vervuiling is beperkt maar behalve voor de broeikasgassen die tot de opwarming van de aarde bijdragen. Heel wat reglementaire hulpmiddelen en controle- en sensibiliseringsmaatregelen moeten deze impact beperken. Door het afvalbeheer te verbeteren (lokale valorisatie) kan men ook de emissies door vervoer verminderen.

5.2. TOTALE AFVALPRODUCTIE EN EVOLUTIE DOORHEEN DE TIJD

In 2014 werd er bijna 1.670.000 ton afval geproduceerd op het grondgebied van het BHG. Dit afval kunnen we in vijf categorieën verdelen.

5.2.1. Huishoudelijk afval

In 2016 produceerden de Brusselaars ongeveer 353.000 ton huishoudelijk afval, ofte zo'n 300 kg/inw. De totale afvalproductie is met 2% toegenomen sinds 2014, wat voor een deel zou kunnen worden verklaard door de toename van de Brusselse bevolking.

Gezinnen produceren voornamelijk de volgende afvalsoorten: voedingsafval, papier en karton, glas, grofvuil, sanitair textiel, PMD-verpakkingen, groen afval, textiel en andere stromen onderworpen aan UPV's. De meeste van deze stromen moeten of kunnen worden gesorteerd en gescheiden ingezameld. Restafval vormt 63% van de totale massa huishoudelijk afval en bestaat voor meer dan de helft uit bioafval.

Wat de uitdagingen betreft, lijkt de inzameling van papier en karton, glas, tuinafval en PMD de nodige "maturiteit" te hebben bereikt, zelfs indien er nog ruimte voor verbetering is voor wat het sorteren door de gezinnen betreft.

De voornaamste uitdagingen zijn de vermindering van voedselverspilling, de verplichte selectieve inzameling van bioafval en van een grotere fractie van het plastic afval. Deze drie gebieden bieden de komende jaren de grootste mogelijkheden voor de verbetering van het beleid voor huishoudelijk afval. In dat kader werd de aparte inzameling van bioafval (oranje zak) op vrijwillige basis gestart in Brussel om gezinnen geleidelijk aan te laten wennen aan het sorteren van deze afvalstroom. Dit afval wordt momenteel verwerkt in een biomethanisatie-installatie in Ieper.

5.2.2. Niet-huishoudelijke afvalstoffen

De voornaamste producenten van niet-huishoudelijk afval zijn kantoren, handelszaken, de bouwsector, horeca, industrie en de transportsector.

In 2014 waren deze professionele activiteiten zo goed voor een afvalproductie van 473.000 ton afval, waarvan bijna de helft selectief werd ingezameld met het oog op hergebruik en recyclage (voornamelijk papier-karton en metalen). Wat de samenstelling betreft, produceren kantoren voornamelijk papier en organisch afval, handelszaken verpakkingsafval (papier, karton, plastic, houten pallets), en de horeca organisch afval en glas.

Wat de uitdagingen betreft, lijken de huidige sorteerverplichtingen voor de producenten of houders van ander dan huishoudelijk afval op dit ogenblik onvoldoende te worden toegepast, zoals blijkt uit de analyse van hun restafval. Het organisch afval van ondernemingen is momenteel niet onderworpen aan een verplichting tot selectieve inzameling. Deze stroom zou een zeer belangrijke uitdaging kunnen worden.

Bovendien geven sommige kleine ondernemingen hun afval mee met het huishoudelijk afval, terwijl ze dit zelf zouden moeten afvoeren via een inzamelingscontract. Wat de preventie en het gebruik van hulpbronnen betreft, zijn er nog aanzienlijke verbeteringsmarges met het oog op een circulaire economie.

5.2.3. Bouw- en sloopafval (BSA)

De totale productie aan bouw- en sloopafval bedroeg in 2014 ongeveer 628.000 ton, in hoofdzaak inert afval, dat bijna volledig selectief wordt opgehaald. De ingezamelde hoeveelheid is gestegen tussen 2012 en 2014.

Het grootste deel van het bouw- en sloopafval bestaat uit inert afval (41% in massa van het totaal), gevolgd door aarde en keien (24%) alsook beton (16%).

Het grootste deel van de BSA-stroom wordt reeds gevaloriseerd. De uitdagingen zijn dus het streven naar een betere recyclage van het materiaal of zelfs hergebruik en preventie met het oog op een circulaire economie: eco-ontwerpen van gebouwen, selectieve afbraak en hergebruik van bouwmaterialen.

5.2.4. Gevaarlijk afval

Gevaarlijk afval kan huishoudelijk of niet-huishoudelijk zijn. De geraamde totale productie bedraagt 67.500 ton, waarvan ongeveer 30% selectief wordt opgehaald (in 2012). Daarvan wordt 79% energetisch gevaloriseerd, de rest wordt naar een stortplaats gebracht (11%) of gerecycleerd (10%).

Het percentage gevaarlijke afvalstoffen dat selectief wordt ingezameld is nog gering, namelijk 30%. Tal van gezinnen differentiëren niet als het op gevaarlijke producten aankomt, wat op een gebrek aan informatie wijst dat men in de toekomst zal moeten verhelpen.

5.2.5. Ander afval

De categorie "ander afval" omvat spoelings- en ruimingsslib, reinigingsafval en afval afkomstig van de waterzuiveringsstations (minerale oliën, zand, slib enz.). In 2014 werd 154.000 ton van dit type afval gegenereerd.

Het bestond voornamelijk (91%) uit afvalstoffen afkomstig van de waterzuiveringsstations (slib, minerale oliën, zand en niet nader bepaalde bestanddelen). Daarnaast is er een klein deel reinigings- en veegafval (3%) en er is ook nog spoelings- en ruimingsslib (4%) dat door Net Brussel wordt ingezameld.

5.3. INFRASTRUCTUREN VOOR AFVALBEHEER EN VERWERKINGSCIRCUITS

Het afval dat wordt ingezameld in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt afgevoerd naar verschillende beheerinfrastructuren al naargelang van hun verwerkingsproces. Onder deze infrastructuren tellen we onder meer "Recyclis", het gewestelijk sorteercentrum voor PMD en papier en karton, het gewestelijk composteercentrum Brussel-Compost, de gewestelijke verbrandingsoven van Brussel-Energie, de containerparken van Net Brussel, de PROXY CHIMIK-punten, het hergebruikcentrum "Recy-K", en de infrastructuren voor inzameling, sortering en verwerking van de sociale economie. Er wordt ook infrastructuur buiten het Gewest gebruikt, zoals de biomethanisatie-installatie in Ieper en verschillende stortplaatsen.

Wat de uitdagingen in verband met deze infrastructuur betreft, vormt de stroom van het bioafval een grote uitdaging voor de komende jaren. Met de verplichting door de Europese Unie van de selectieve inzameling van bioafval, zal dit type inzameling veralgemeend raken en zullen de ingezamelde hoeveelheden sterk stijgen. Het Gewest zal zijn bioafval waarschijnlijk niet meer naar Ieper kunnen exporteren en zal dus een geschikte, nog te bepalen verwerkingsinfrastructuur moeten invoeren. De uiteindelijke oplossing zal waarschijnlijk bestaan uit de preventie van voedselverspilling en valorisatie thuis (compost, kippen ...); gedecentraliseerde composteenheden (wijkcompost); en de creatie van een gecentraliseerde verwerkingseenheid (compost van groen afval en bioafval of biomethanisatie).

Overigens is het belangrijk om de toekomst van de verbrandingsoven van Brussel te anticiperen, aangezien de oven een constante en aanzienlijke toevoer van afvalstoffen met een bepaalde samenstelling nodig heeft om in technisch en financieel opzicht optimaal te kunnen functioneren. De ontwikkeling van de circulaire economie via de preventie, het hergebruik en de recyclage van hulpbronnen-afvalstoffen (met name door middel van de verwachte versterking van de selectieve inzameling van plastic en bioafval) heeft echter de neiging om de stromen die de verbrandingsoven vandaag van de nodige brandstof voorzien, naar elders om te leiden. Dit zou dus, op termijn, tot een overdimensionering en bijgevolg minder doeltreffende werking van de verbrandingsoven kunnen leiden.

Afgezien van de mogelijke impact op het milieu (verontreiniging van bodem en water, grondinname, uitstoot van broeikasgassen) maakt de afvoer naar stortplaatsen een latere nuttige toepassing van het materiaal in het afval onmogelijk. Om deze redenen zijn stortplaatsen de minst aanbevolen vorm van

afvalverwerking (laatste trede op de ladder van Lansink¹). Daarom trachten de gewestelijke en Europese beleidslijnen het gebruik van stortplaatsen tot een minimum te beperken. Een van de grote uitdagingen voor morgen zal er dus in bestaan om volop in te zetten op preventie en *design for recycling*, zodat zo weinig mogelijk afval naar verbranding of op stortplaatsen terecht komt.

5.4. VERWERKING VAN AFVAL

Het MER bespreekt de typische verwerking van een reeks afvalstoffen (verpakkingen, batterijen en accu's, elektronisch materiaal, banden, inert afval, metaalafval, vlakglas, organisch afval, textielafval, restafval).

Er wordt ook een vergelijking gegeven tussen de gebruikte energie en de analyse van de levenscyclus van meerdere soorten afvalstoffen. Hieruit blijkt dat de energieconsumptie van recyclage verschilt al naargelang van het type afval. Alles hangt af van de fabricagemethode van de grondstof en het gerecycleerde materiaal. Uit deze studie blijkt ook dat er voor het merendeel sprake is van een positieve balans voor recyclage in vergelijking met de productie van nieuwe materialen. De energiebesparingen en de uitgespaarde uitstoot aan broeikasgassen kunnen soms aanzienlijk zijn, bv. bij aluminium, textiel en HDPE (plastic).

De milieu-, energie- en economische balans van preventie is nog beter dan recyclage. Daarom is de preventie bij gebruikers een van de grootste uitdagingen, aangezien de infrastructuur voor de inzameling, sortering en verwerking van afval een eindige opvangcapaciteit hebben en hoge economische kosten met zich mee brengen. Het Gewest telt momenteel relatief weinig recyclage-infrastructuur, wat tot aanzienlijke afvaltransporten leidt.

Verbranding, dat helemaal onderaan staat op de schaal van Lansink, wordt nog te vaak gebruikt. Hierdoor gaan grondstoffen en economische waarde verloren. Het hergebruik, de reparatie en de recyclage van grondstoffen bevorderen is een belangrijke uitdaging om de ecologische voetafdruk van de afvalverwerking te verkleinen. In de stedelijke en dichtbevolkte context van Brussel zijn een "recyclerie", reparatiewerkshops of zelfs sorteercentra immers gemakkelijker in te planten dan industriële verwerkingscentra. De milieukwestie is hier gekoppeld aan de sociaaleconomische kwestie, aangezien de afvalsector meer jobs kan creëren in de domeinen van preventie, hergebruik en recyclage dan in het domein van de afvalverbranding.

5.5. UITGEBREIDE PRODUCENTENVERANTWOORDELIJKHEID

De Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (UPV) verplicht producenten of de partijen die bepaalde types van producten op de markt brengen ertoe de afvalstoffen die aan het einde van hun levensduur overblijven te beheren. Zo worden de kosten voor het beheer van de afvalstoffen voor de overheid gedrukt en krijgen de recyclagecircuits een permanent karakter. De UPV is dus een belangrijk hulpmiddel voor de toepassing van het principe van "de vervuiler betaalt" en de invoering van een circulaire economie.

Momenteel zijn zeven afvalstromen aan een UPV onderworpen: verpakkingen (zowel huishoudelijke als professionele), batterijen en accu's, elektrisch en elektronisch afval (AEEA), gebruikte banden, afgedankte voertuigen (ELV), gebruikte oliën en oud papier. Er worden momenteel twee nieuwe UPV's vastgelegd: fotovoltaïsche panelen en accu's voor industriële toepassingen en elektrische voertuigen. Andere stromen worden bestudeerd.

In 2015 werd ongeveer 164.000 ton aan een UPV onderworpen afval ingezameld in het BHG, wat neerkomt op 139 kg/inw. Het gaat om huishoudelijk en professioneel afval, met een grote meerderheid van verpakkingen. De per inwoner in het BHG ingezamelde hoeveelheden liggen ver onder de Belgische gemiddelden.

Op milieuvlak draagt de UPV bij tot een hulpbronbesparing, een vermindering van de hoeveelheid verbrande afvalstoffen en een afname van het sluikstorten. De UPV draagt ook bij tot de circulaire economie aangezien ze het mogelijk maakt te besparen op hulpbronnen en jobs te creëren dankzij de verwerking van belangrijke stromen. De openstelling van dit mechanisme voor andere soorten afval moet in elk geval onderzocht worden. De voornaamste uitdagingen met betrekking tot de UPV zijn de

¹ Ladder die een voorkeursvolgorde bepaalt voor de optimale verwerking van afval. De ladder begint met de meest ecologische verwerking en eindigt met de minst milieuvriendelijke: 1) preventie, 2) hergebruik of nuttige toepassing, 3) recyclage, 4) verbranding met energieretrieving, 5) storting.

verhoging van de ingezamelde hoeveelheid afvalstoffen die al aan een UPV onderworpen zijn, de uitbreiding van het UPV-mechanisme met nieuwe stromen die gescheiden ingezameld zouden kunnen worden, en voor de stromen waarvoor dit kan, een ecologisch ambitieuzere verwerking.

5.6. PERCEPTIE EN GEDRAG VAN DE BRUSSELAARS OP HET VLAK VAN CONSUMPTIE EN AFVALBEHEER

Dit deel van het MER analyseert de perceptie door de burgers van de risiconiveau gelinkt aan afval en hun algemene individuele gedragingen op basis van de milieubarometer van het BHG. De praktijk van de hergebruik en de kwestie van voedselverspilling in gezinnen worden hier besproken.

Uit peilingen blijkt dat de duurzame beheerpraktijken voor keukenafval thuis nog maar weinig ingeburgerd zijn, terwijl de gedragingen qua selectieve inzameling voor groenafval uit de tuin wel algemeen ingang beginnen te vinden. De andere domeinen waarin heel wat vooruitgang mogelijk blijft voor gezinnen zijn de consumptie van kraantjeswater, het gebruik van de antireclamesticker en de gedragingen op het vlak van verantwoorde aankopen, reparatie en hergebruik.

Vervolgens worden de gedragingen van bedrijven en obstakels voor sorteerpraktijken geanalyseerd. Wat de voedselverspilling bij bedrijven betreft, gelden hier als voornaamste actiehefbomen het sensibiliseren en het uitwerken van oplossingen voor kmo's die niet over collectieve kantines beschikken en die bij deze vorm van sorteren moeilijk schaalvoordelen kunnen realiseren. Voor alle sectoren samen zijn de geciteerde belemmeringen voor het sorteren en inzamelen van afval bij bedrijven het plaatsgebrek, de hoge kostprijs van de selectieve inzamelingen en het soms nonchalante gedrag bij personeel en bij klanten, patiënten of bezoekers.

5.7. SAMENVATTING VAN DE UITDAGINGEN

De diagnose van de huidige staat van het leefmilieu en van de preventie en het beheer van afvalstoffen in het BHG en hun evolutie in de tijd heeft het mogelijk gemaakt de diverse uitdagingen te identificeren waar het HABP op moet inspelen.

1. De milieu-uitdagingen zijn, in orde van grootte, de volgende:
 - het overmatig verbruik van natuurlijke hulpbronnen als gevolg van de niet-duurzame productie en consumptie van producten en diensten;
 - de uitstoot van broeikasgassen in verband met de productie en het verbruik en het beheer van afval, het wegverkeer van het vervoer van afvalstoffen en de bijbehorende overlast;
 - het verbruik van natuurlijke hulpbronnen als gevolg van de inzameling, scheiding en verwerking van afval afkomstig van de geconsumeerde producten;
 - en tot slot, de vervuiling van de bodem, het water en de lucht.

Dit vraagt om de invoer van een duurzaam hulpbronnenbeheer en een structurele wijziging van onze huidige productie- en verbruikswijzen, evenals een verbetering van de systemen voor de inzameling, sortering en verwerking van afval.

2. Voor wat de uitdagingen in verband met het afvalbeheer betreft, kunnen we onder meer het volgende noemen:
 - In het algemeen:
 - Efficiënt gebruik van de natuurlijke hulpbronnen en materialen in de economie;
 - Preventie op het vlak van afvalproductie;
 - Optimale valorisatie van zo veel mogelijk afvalstromen via hergebruik, reparatie en recyclage van het materiaal (waar mogelijk op lokaal niveau, met het oog op de potentiële creatie van lokale werkgelegenheid en beperking van de milieupact van het transport);
 - Het behalen van de gewestelijke en Europese doelstellingen inzake afvalbeheer;
 - Beperking van de voedselverspilling en valorisatie van bioafval: meer dan 50% van het totaalgewicht van de verbrande witte zakken (huishoudelijk restafval en gelijkaardig), is

bioafval. Dat is afval dat kan worden vermeden of gevaloriseerd door compostering of biomethanisatie;

- Valorisatie en hergebruik van BSA: bouw- en sloopafval is goed voor ruim een derde van het totaalgewicht van het afval in het BHG. Dit afval kan in sterkere mate worden hergebruikt via de ontwikkeling van kanalen die op hun beurt werkgelegenheid scheppen;
- Beperking van verpakkingsmateriaal: dit zorgt voor druk op het milieu en maakt de kostprijs van verbruiksproducten duurder;
- Uitbreiding van afvalsortering naar andere stromen (in het bijzonder voor plastic en organisch afval);
- Uitbreiding van het UPV-mechanisme naar nieuwe stromen en, meer in het algemeen, optimalisatie van de efficiëntie van de bestaande UPV, waarbij het prioritaire doel hergebruik of reparatie is, zo veel mogelijk op lokaal niveau;
- Verbetering van de selectieve inzameling van gevaarlijk afval, dat nog altijd in aanzienlijke hoeveelheden in het huishoudelijk afval of op illegale stortplaatsen te vinden is;
- De ontwikkeling van kanalen/infrastructuren voor de inzameling en (voor)behandeling voor een optimale valorisatie van de materialen in de afvalstromen, als aanvulling op de inspanningen op het vlak van preventie. Dit moet uiteindelijk leiden tot een vermindering van het afval dat naar stortplaatsen en verbrandingsovens wordt gevoerd.

Bovendien blijkt uit de stand van zaken betreffende de valorisatie van afval in het BHG dat onvoldoende informatie beschikbaar is over de verwerkingwijze van bepaalde afvalstromen en over de verdere ontwikkeling van de circulaire economie.

Tot slot is voor wat de perceptie en het gedrag van de Brusselaars inzake consumptie en afvalbeheer betreft duidelijk geworden dat de bewustmaking moet worden voortgezet, zowel binnen huishoudens als in scholen en bedrijven.

6. ANALYSE VAN DE EFFECTEN

Teneinde de milieueffecten van het ontwerp voor het Hulpbronnen- en Afvalbeheerplan van het BHG te analyseren, groepeerde het rapport de voorgestelde maatregelen in 14 groepen, die in de vorm van fiches worden gepresenteerd. Deze groepen maatregelen zijn vooreerst gestructureerd rond de voornaamste doelgroepen: gezinnen, scholen, professionals, de overheid, de bouw- en sloopsector, de sector voor het duurzaam beheer van hulpbronnen en de sector van het klassieke afvalbeheer. Het bestuur en de reglementering die het plan structureren, bioafval, de UPV's en de verbetering van het systeem voor de inzameling en verwerking van het afval vormen de andere groepen maatregelen.

Elke fiche beschrijft de strategische en operationele doelstellingen die door de groep worden nagestreefd, presenteert de diverse maatregelen en analyseert de opportuniteiten en risico's die daaruit voortvloeien.

De meeste maatregelen hebben een impact op meerdere milieuaspecten: klimaat, kwaliteit van het leefmilieu, duurzaam beheer van hulpbronnen en sociaaleconomische aspecten. De positieve en/of negatieve effecten van de maatregelen van het HABP op de verschillende milieudomeinen worden in onderstaande tabel samengevat.² Voor meer details over de effecten, gelieve het MER te raadplegen.

Uit de gekruiste tabel blijkt dat de effecten over het algemeen gunstig zijn, met collaterale positieve gevolgen voor andere aspecten dan die welke door de maatregel beoogd worden.

Algemeen gezien bieden de maatregelen die door het programma van het HABP worden voorzien meerdere opportuniteiten, zoals:

² Legende van de tabel: + wijst op een opportuniteit of voordeel; - wijst op een risico of nadeel; ! wijst op een aandachtspunt.

- **Duurzamer beheer van hulpbronnen** dankzij preventie, hergebruik, reparatie, recyclage, meer verantwoorde gedragingen, duurzame of ecologisch ontworpen producten enz.;
- **Beperking van de uitstoot van broeikasgassen** (vooraf via preventiemaatregelen en achteraf via afvalinzamelings- en verwerkingsmethodes die weinig broeikasgassen uitstoten), hetgeen ook leidt tot een **beperking van de impact op het klimaat**;
- **Beperking van de risico's op restvervuiling van de bodem, het water en de lucht**, gezien de toegenomen kringloopwerking voor hulpbronnen, de maatregelen voor de preventie en beperking van de hoeveelheid illegaal afval, de vermindering van de hoeveelheid gestort of verbrand afval enz.;
- **Creatie van nieuwe jobs en nieuwe soorten jobs** dankzij de ontwikkeling van kanalen in verband met de circulaire economie en het duurzame beheer van hulpbronnen, zoals reparatie, hergebruik enz.;
- **Verbetering van de leefomgeving en de levenskwaliteit** dankzij de beperking van de vervuiling en wildstorten, besparingen door de huishoudens (vermindering van verspilling en ontwikkeling van tweedehandscircuits), verspreiding van een milieubewuste houding in de samenleving en versterking van de sociale banden (collectieve acties: compost, reparatie, lenen enz.);
- **Potentiële rationalisering van de investeringen en de operationele kosten voor de overheidsbudgetten (aankoopbeleid, transport- en verwerkingskosten voor afval enz.)** dankzij een brede benadering voor ecologisch beheer bij de overheid;

Globaal gezien brengt de effectenanalyse weinig risico's aan het licht. Er is een algemeen aandachtspunt in verband met de bijkomende oorspronkelijke investeringskosten die sommige groepen maatregelen met zich meebrengen voor verschillende doelgroepen. Deze investeringen zijn oorspronkelijke kosten, maar vormen ook een opportuniteit voor de gewestelijke circulaire economie.

Er zijn aanbevelingen geformuleerd in de vorm van verzachtende maatregelen om de negatieve impact op het milieu te vermijden, te beperken of te compenseren. Die zijn echter relatief beperkt voor dit beheersplan. Het plan heeft immers niet alleen directe positieve gevolgen, maar ook indirecte gevolgen die grotendeels positief zijn.

Bovendien biedt de analyse van de beschikbare beheertools en de verantwoordelijkheden van de diverse bevoegde actoren een beeld van het extra werk dat de volledige en ambitieuze implementatie van het HABP impliceert, en dus ook van de benodigde extra middelen die moeten worden ingezet om dit plan tot een goed einde te brengen, met name binnen het verantwoordelijke bestuur.

In het geheel zijn de door het HABP voorgestelde maatregelen kwalitatief toereikend om te beantwoorden aan de in de diagnose genoemde uitdagingen. Ze bestrijken de meeste voornaamste elementen van het afvalbeleid, met uitzondering van de prijsprikkels, de verplichte selectieve inzameling van bioafval waar de Europese Unie onlangs toe heeft besloten en de maatregelen die concreet bepalen welke inzamelings-, sorteer- en (voor)behandelingsinfrastructuur zal worden ontwikkeld voor dit bioafval.

De toename van de selectief ingezamelde hoeveelheid afval zal vanzelfsprekend gepaard moeten gaan met de juiste gecentraliseerde en gedecentraliseerde infrastructuur voor de sortering, inzameling en verwerking. Bovendien moeten bepaalde maatregelen eerder dan andere worden ingevoerd om de coherentie van het programma te bewaren. De prioriteitsbepaling van de maatregelen vanuit milieueen infrastructuuroogpunt is dus essentieel.

NIET-TECHNISCHE SAMENVATTING

Maatregelgroepen	Maatregelen	Kwaliteit van het leefmilieu	Klimaatverandering	Duurzaam beheer van de hulpbronnen	Socialeconomische aspecten	Infrastructuur
1 - Bestuur en reglementering	GOV 1: Het strategische Stuurcomité zorgt voor de follow-up van de uitvoering van het HABP GOV 2: Een flexibel en efficiënt Coördinatiecomité GOV 3: Versterkte samenwerking tussen actoren GOV 4: Transparantie van de georganiseerde informatieverstrekking GOV 5: Een periodieke en gezamenlijke evaluatie GOV 6: Een dashboard om de uitvoering van het HABP te volgen REG 1: Naar een grotere administratieve vereenvoudiging van de reglementering	+		+	+ -	
2 - Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid	REG 3: Voor een geïntegreerde strijd tegen illegaal afval UPV 1: Naar een modernisering van de UPV's UPV 2: Modernisering van het reglementaire kader van de UPV's en geleidelijke implementatie ervan UPV 3: Ontwikkeling en ondersteuning van het hergebruik door de producenten KAN 6: Nieuwe stromen onderworpen aan UPV AANBOD 7: De reparatie en de voorbereiding voor hergebruik worden een prioriteit in het kader van de implementatie van de UPV	+	+	+	+ -	
3 - Bioafval	KAN 1: De Regering zal het Brusselse model voor de nuttige toepassing van organisch afval preciseren KAN 2: Een sterke ondersteuning van lokale initiatieven in verband met de nuttige toepassing van organisch afval OPH 1: Voor een geïntegreerde visie van het Brusselse systeem voor de ophaling van huishoudelijk afval OPH 2: Voor een verduidelijking van de behoeften aan infrastructuur voor de (voor)behandeling van afval in Brussel	+ -	+	+	+	!
4 - Sensibilisering in de scholen	GEN 1: Voor een structurerend samenwerkingskader met het Franstalig onderwijs GEN 2: Voor een structurerend samenwerkingskader met het Nederlandstalig onderwijs GEN 3: Voor een versterkte samenwerking tussen de gefedereerde entiteiten GEN 4: Pedagogische ondersteuning van de scholen GEN 5: Een Bubble-netwerk en een "Eco-schools"-label ter ondersteuning van de door de scholen ondernomen stappen GEN 6: Ondersteuning van het hoger onderwijs voor opleidingen rond duurzaam beheer van hulpbronnen-afvalstoffen en de circulaire economie	+	+	+	+ -	
5 - Ecobeheer in de scholen	GEN 1: Voor een structurerend samenwerkingskader met het Franstalig onderwijs GEN 2: Voor een structurerend samenwerkingskader met het Nederlandstalig onderwijs GEN 3: Voor een versterkte samenwerking tussen de gefedereerde entiteiten GEN 7: Ondersteuning van het ecobeheer van de scholen GEN 8: Een oplossing voor de inzameling en verwijdering van gevaarlijk schoolafval	+	+	+	+	!
6 - Preventie bij de gezinnen	GEZ 1: De nodige expertise op het vlak van gedragswijzigingen vergaren en overdragen aan de actoren op het terrein GEZ 2: Ongeadresseerd drukwerk beperken GEZ 3: De goede praktijken van de Brusselaars in de kijker zetten GEZ 4: Een stimulerend kader om de eigen gedragingen concreet te wijzigen	+	+	+	+ -	
7 - Maatregelen gericht op het bevorderen van het sorteren door gezinnen	GEZ 5: De Brusselse prestaties verbeteren GEZ 6: De burger de juiste sorteerreflex aanleren GEZ 7: Geïntegreerde en gevarieerde bewarende en selectieve inzameldiensten ter beschikking van de gezinnen stellen	+	+	+	+ -	!

NIET-TECHNISCHE SAMENVATTING

Maatregelengroepen	Maatregelen	Kwaliteit van het leefmilieu	Klimaatverandering	Duurzaam beheer van de hulpbronnen	Socialeconomische aspecten	Infrastructuur
8 - Preventie bij professionals	PRO 3: Het label "Ecodynamische onderneming" als hulpmiddel ter promotie van goede praktijken en ter bevordering van de innovatie op het vlak van duurzame consumptie en afvalbeheer PRO 4: Om te zoeken naar en ervaring op te doen met praktijken van circulaire consumptie bij beroepsactiviteiten	+	+	+	+ -	!
9 - Maatregelen gericht op het bevorderen van het sorteren door professionals	REG 2: Een stimulerende bijdrage aan de sortering van het afval van alle professionele activiteiten PRO 1: De implementatie van de wetgeving inzake hulpbronnen-afvalstoffen door de professionals begeleiden PRO 2: De naleving van de verplichting tot het afsluiten van een contract en de sorteerplicht voor de producenten van niet-huishoudelijk afval garanderen PRO 3: Het label "Ecodynamische onderneming" als hulpmiddel ter promotie van goede praktijken en ter bevordering van de innovatie op het vlak van duurzame consumptie en afvalbeheer PRO 4: Om te zoeken naar en ervaring op te doen met praktijken van circulaire consumptie bij beroepsactiviteiten OPH 3: Voor een verduidelijking van de concurrentieregels op de afvalmarkt OPH 4: De professionals van de afvalophaling als actoren van de kwaliteit van de sortering bij hun klanten	+	+	+	+ -	!
10 - Overheid	OV 1: Voor een tot voorbeeld strekkend milieukader van de overheden in Brussel	+	+	+	+ -	+
11 - Bouw- en sloopafval	BSA 1: Het Gewest zal het stimuleren van de implementatie van goede praktijken inzake circulariteit in de bouwsector nog versterken BSA 2: Het experimenteren met afbraak en hergebruik bevorderen BSA 3: De hergebruikkanalen stimuleren BSA 4: Bijdragen tot de aanpassing van de normen voor bouwproducten BSA 5: De sortering en recyclage van BSA ondersteunen en bevorderen BSA 6: Het beheer van het asbest in gebouwen voor de komende jaren herzien BSA 7: Een beter beheer van gevaarlijk afval op de werf promoten BSA 8: De goede praktijken verspreiden en de opleiding rond de nieuwe technieken ondersteunen BSA 9: Een reglementair kader uitwerken dat bevorderlijk is voor de circulariteit van de bouwmaterialen	+	+	+	+ -	+
12 - Duurzame economie – Verpakkingen	KAN 3: Uitbreiding van de Brusselse inzameling van verpakkingsplastic KAN 4: Uitbreiding van de inzameling van niet-verpakkingsplastic AANBOD 1: Naar een verdwijning van de wegwerpzakken AANBOD 2: Naar een inplanting van alternatieve handelspraktijken AANBOD 3: Naar een inplanting van alternatieve consumptiepraktijken in de restauratiesector AANBOD 4: Naar een afvalloze organisatie van de evenementen in Brussel	+	+	+	+ -	
13 - Duurzame economie - Apparatuur	AANBOD 5: Voor een versterking van het aanbod van Brusselse reparatie- en tweedehandswinkels en -bedrijven AANBOD 6: Een ondersteunde sociale economie om de activiteiten op het vlak van reparatie en voorbereiding voor hergebruik in Brussel te maximaliseren AANBOD 8: Een te identificeren en aan te sturen potentieel aan uitrustingen voor professionele activiteiten	+	+	+	+ -	
14 - Maatregelen ter verbetering van het afvalbeheersysteem	KAN 5: Strategische identificatie van nieuwe stromen OPH 1: Voor een geïntegreerde visie van het Brusselse systeem voor de ophaling van huishoudelijk afval OPH 2: Voor een verduidelijking van de behoeften aan infrastructuur voor de (voor)behandeling van afval in Brussel	+ -	+		+	!

6.1. BEOORDELING VAN DE GEVOLGEN VAN HET PLAN OP HET VLAK VAN BEHEER EN MIDDELEN EN DE GEVOLGEN VOOR DE VERSCHILLENDE ACTOREN EN DE GEWESTELIJKE ONTWIKKELING

De uitvoering van het HABP vereist de tussenkomst van tal van actoren. Dit deel van het MER beschrijft de voornaamste gevolgen op het niveau van het beheer, de menselijke en financiële middelen, de gewestelijke ontwikkeling en de verschillende actoren. Deze middelen worden in verschillende categorieën ondergebracht: bestuur, reglementering, financiële hefboomen, financiële steun, planning, sensibilisering, hulpmiddelen, voorzieningen, voorbeeldfunctie van de openbare diensten, intra-/supragewestelijke relaties, onderzoek en verbetering van de kennis.

Het MER stelt ook alle actoren voor die beoogd zullen worden door het maatregelenprogramma en die verantwoordelijk, betrokken of beoogd zullen zijn voor, bij of door de implementatie van de maatregelen. De categorieën van betrokken actoren zijn de burgers, de sociaaleconomische actoren, de professionals in de bouw-/sloopsector, de instellingen die instaan voor de inzameling en recyclage van afval onderworpen aan een UPV, de actoren in het domein van de afvalinzameling, de gemeenten en de actoren voor de gewestelijke economische ontwikkeling.

De volgende tabel pagina stelt alle actoren voor die beoogd (V) zullen worden door het maatregelenprogramma en/of die verantwoordelijk (R) zullen zijn voor en/of deel zullen nemen (I) aan de implementatie van de maatregelen.

	R: actoren die verantwoordelijk zijn voor de implementatie van de maatregelen I: actoren die deel zullen nemen aan de implementatie van de maatregelen V: actoren die door de maatregelen beoogd worden	Actoren die betrokken zijn bij het beheer van de hulpbronnen en afvalstoffen in het BHG										
		Gewestregering	Leefmilieu Brussel	Net Brussel	Gemeenten	Actoren van de afvalinzameling	Bedrijven uit de sociale economie die actief zijn in de afvalsector	UPV-organismen	Verenigingsleven	Burgers	Sociaaleconomische actoren (buiten bouw/sloop)	Professionals uit de bouwsector
Thematische groepering van de door het plan voorziene maatregelen	1 - Bestuur en reglementering	R	R	R/V	V	V	V	V	V	V	V	V
	2 - UPV	R	R	I		I	I	R/V		V	V	
	3 - Bioafval	R	R	R/V	I	I			I	V	V	
	4 - Scholen – Sensibilisering	R	R	I	I			I	I	V		
	5 - Scholen – Eco-beheer	R	R	I	I	I				V		
	6 - Gezinnen – Preventie	R	R		I		I	I	I	V		
	7 - Gezinnen – Sortering	R	R	I	I		I	I		V		
	8 - Professionals – Preventie	R	R			I	I	I			V	V
	9 - Professionals – Sortering	R	R	I		I	I	I			V	V
	10 - Overheid	R/V	R	I	V							
	11 - Bouw- en sloopafval	R	R	I	I	I	I			V	V	V
	12 - Duurzame economie – Verpakkingen	R	R	I	I	I	I	R	I	V	V	
	13 - Duurzame economie - Apparatuur	R	R	I	I	I	I	I	I	V	V	V
	14 - Afvalsector	R	R	I	I	V	V	V		V	V	

De gewestregering en Leefmilieu Brussel zijn de voornaamste verantwoordelijken voor de implementatie van de maatregelen. Net Brussel en de UPV-instellingen zijn ook verantwoordelijken voor de implementatie van sommige operationele maatregelen. Net Brussel, de gemeenten, de actoren voor de afvalinzameling, de ondernemingen van de sociale economie in de afvalsector, de UPV-instellingen en het verenigingsleven zijn doorgaans betrokken bij de implementatie van de maatregelen.

De actoren die het vaakst beoogd worden in het maatregelenprogramma zijn de burgers, de sociaaleconomische actoren (uitgezonderd de bouw) en professionals in de bouw-/sloopsector.

Het maatregelenprogramma zal potentiële gevolgen hebben op het niveau van de verschillende actoren. De voornaamste gevolgen van het HABP zullen van economische, menselijke, materiële en bestuurlijke aard zijn.

De mogelijke gevolgen zijn onder meer:

- voor de burgers: duurzamere consumptiewijzen, een toename van de praktijken van reparatie en hergebruik, beter gesensibiliseerde kinderen en scholieren, een verbetering van de leefomgeving, een wijziging van de sorteerpraktijken enz.
- voor de sociaaleconomische actoren: een meer systematische toepassing van het principe van de vervuiler betaalt en de vervolging van fraudeurs, een beter milieubeheer, een wijziging van de consumptie- en productiewijzen en van de gedragingen, een ontwikkeling van verkooppraktijken met bulkgoederen en herbruikbare verpakkingen, een verhoogde verantwoordelijkheid met betrekking tot verplichtingen inzake sorteren, inzameling en traceerbaarheid, enz.
- voor professionals in de bouw-/sloopsector: stimulatie van een rendabele, meer economische waardeketen, meer bewuste en opgeleide professionals in domeinen zoals selectieve afbraak, hergebruik, recyclage van gevaarlijke materialen en afval, de creatie van jobs, productnormen die bevorderlijk zijn voor materialen afkomstig van de selectieve afbraak, enz.
- voor de instellingen die de inzameling en recyclage van aan een UPV onderworpen afval beheren: een gemoderniseerd werkingskader, deelname aan het bestuur van het HABP, samenwerking met de actoren van de sociale economie dankzij de terbeschikkingstelling van de ingezamelde hoeveelheden, uitbreiding van de UPV's, creatie van de nodige infrastructuur voor de nieuwe stromen die aan een UPV onderworpen zijn, voor de uitbreiding van de bestaande stromen en voor de ontwikkeling van het hergebruik en de reparatie van uitrusting, enz.
- voor de actoren van de afvalinzameling: een decentralisatie van de inzameling en de verwerkingssystemen voor bioafval, de creatie van de nodige infrastructuren voor de ingezamelde stromen, het proactieve engagement van de actoren voor afvalinzameling bij de professionele actoren, enz.
- voor de gemeenten: steun aan lokale acties voor gedragsveranderingen bij de burgers, een voorbeeldfunctie inzake aankopen en afvalbeheer, een verbetering van de gescheiden inzameling door een betere samenwerking met Net Brussel, Leefmilieu Brussel en de actoren voor afval, enz.

7. BEOOGDE MAATREGELEN OM ELK NEGATIEF EFFECT TE VERMIJDEN, TE BEPERKEN EN – IN DE MATE VAN HET MOGELIJKE – TE COMPENSEREN

De negatieve effecten van het plan zijn van ondergeschikt belang in vergelijking met de positieve effecten en de meeste ervan vergen geen specifieke actie van het Gewest. Het MER stelt evenwel een reeks maatregelen voor om de residuele negatieve effecten te temperen en de geïdentificeerde belemmeringen op te heffen. Deze punten betreffen het bestuur (samenwerking en identificatie van de rollen), de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (invoering van percentages van hergebruik), bioafval (gecentraliseerde verwerkingsinfrastructuur en veralgemening van gescheiden inzameling), bouw- en sloopafval (voorstellen voor opleidingen) en de duurzame economie (vermindering van belastingen en verlenging van de levensduur).

8. VOORSTELLING VAN DE ALTERNATIEVEN EN HUN RECHTVAARDIGING

8.1. ALTERNATIEVE OPLOSSINGEN

Dit hoofdstuk analyseert drie alternatieve scenario's voor het huidige plan: de niet-uitvoering van het plan, een minder ambitieuze en een ambitieuzere uitvoering van het plan.

Alternatief 0 komt neer op het niet uitvoeren van het HABP. Het afvalstoffen- en hulpbronnenbeheer in het BHG zou dus gewoon worden voortgezet zoals het vandaag bestaat, met behoud van het 4de Plan voor de Preventie en het Beheer van de Afvalstoffen, voor een onbeperkte duur. Bij gebrek aan een voluntaristisch actieplan ter verbetering van het afvalbeleid, zou dit zijn huidige traject voortzetten. De doelstellingen voor de verbetering van de kwaliteit van het leefmilieu en de ontwikkeling van een circulaire economie zouden waarschijnlijk niet bereikt worden. Brussel zou de doelstellingen voor de

verwerking van bioafval en plastic die de komende jaren door Europese Commissie zullen worden opgelegd niet halen.

Alternatief 1 is een minder ambitieus plan waarin alleen de meest prioritaire maatregelen van het HABP worden toegepast en een betere verhouding tussen de kosten en baten wordt gerealiseerd. Zo kunnen bepaalde maatregelen van het HABP worden beperkt of helemaal niet worden uitgevoerd omdat ze bepaalde kosten met zich meebrengen en een sterke betrokkenheid van de politiek en de burgers vereisen. De actoren zouden zo minder dan de helft van de maatregelen van het plan toepassen, waardoor geen enkel strategisch doel volledig behaald kan worden en de positieve impact op het leefmilieu ook beperkt blijft. Dit alternatief is dus niet aanbevolen, maar het kan nuttig blijken in het geval van een blokkering.

Alternatieven 2A en 2B zijn ambitieuzer dan het voorgestelde HABP. Alternatief 2A bestaat uit de definitie van een programma met meer gekwantificeerde maatregelen. Door meer duidelijke en meetbare doelstellingen te definiëren, wordt het mogelijk om een betere operationele efficiëntie te bereiken, aangezien de aanvullende becijferde doelstellingen zouden dienen als richtlijnen voor de verschillende te ondernemen acties. Dit alternatief heeft ook als voordeel dat het plan kan worden herzien op basis van follow-upindicatoren in het geval van te grote afwijkingen van de becijferde doelstellingen.

Alternatief 2B bestaat erin aan het huidige programma van het HABP een gedetailleerd, volledig en concreet plan toe te voegen voor de ontwikkeling van de infrastructuur voor de inzameling, sortering en (voor)behandeling (type, aantal, geografische ligging, budget, planning voor de investeringen en de inplanting van de infrastructuur).

Het dient ook opgemerkt dat de alternatieven 2A en 2B in vergelijking met het ontwerpplan meer follow-up, meer werk en meer financiële middelen vereisen dan de huidige versie van het HABP, hetgeen ze moeilijker toepasbaar maakt. Wel maken ze bepaalde potentiële verbeteringen mogelijk in vergelijking met het ontwerp-HABP.

De resultaten van deze analyse laten zien dat de in het huidige HABP voorgestelde maatregelen volstaan om aan alle in de diagnose aan het licht gebrachte uitdagingen te beantwoorden. De uitvoering van het HABP moet leiden tot een aanzienlijke verbetering van het beheer van de hulpbronnen en afvalstoffen in het BHG. Desalniettemin kunnen bepaalde beperkingen, vooral op het vlak van menselijke en financiële middelen, de effectiviteit van het HABP beperken (waardoor maatregelen niet of slechts gedeeltelijk worden toegepast).

In het geval dat deze middelen ontoereikend zouden blijken, moet het HABP snel worden aangepast om coherent te blijven met alternatief 1, dat wil zeggen dat de prioritaire maatregelen voorrang moeten blijven krijgen.

Bovendien zou het HABP in zijn huidige versie er baat bij hebben zich te laten inspireren door de alternatieven 2A en 2B – mits de menselijke en financiële middelen toereikend zijn – om een efficiënt en realistisch afvalbeleid te garanderen. Enerzijds zal de kwantificatie van de doelstellingen (alternatief 2A) bijdragen aan de operationele efficiëntie en anderzijds zal de invoer van een compleet en concreet infrastructuurplan voor de inzameling, scheiding en (voor)behandeling (alternatief 2B) het toekomstig beheer en de toekomstige autonomie voor Brussel garanderen.

9. AANDACHTSPUNTEN EN FOLLOW-UPMAATREGELEN

9.1. BEOOGDE MAATREGELEN OM DE FOLLOW-UP VAN DE UITVOERING VAN HET PLAN EN ZIJN EFFECTEN TE VERZEKEREN

De daadwerkelijke gevolgen van het maatregelenprogramma van het HABP voor de verschillende domeinen van het leefmilieu moeten in de loop van de toepassingsperiode van het plan worden nagegaan. Daarvoor zullen follow-upmaatregelen moeten worden gedefinieerd door Leefmilieu Brussel en zijn partners, in de vorm van indicatoren in een dashboard.

De meeste statistieken over afval worden niet rechtstreeks door Leefmilieu Brussel geproduceerd. Teneinde de beschikbaarheid, kwaliteit en betrouwbaarheid van deze statistieken te verbeteren, is het essentieel dat Leefmilieu Brussel in staat is op effectieve wijze de statistische gegevens bij de verschillende actoren inzake afval te verzamelen en te controleren. In het MER wordt overigens een niet-exhaustieve lijst met indicatoren voorgesteld.

Ten slotte zal een tussentijds rapport met de merkbare effecten van het plan op het leefmilieu moeten worden opgesteld, een rapport dat ons een overzicht zal geven van de vorderingsstaat van de implementatie van het maatregelenprogramma.

9.2. VASTGESTELDE MOEILIKHEDEN EN AANDACHTSPUNTEN

Het grote aantal betrokken actoren en de versnippering van de verantwoordelijkheden kunnen een rem vormen voor de doeltreffende implementatie van verschillende maatregelen. De goede uitvoering van dit plan zal bijgevolg grotendeels afhangen van de doeltreffendheid van de coördinatie tussen deze verschillende actoren maar ook van de beschikbare arbeidskrachten.

De maatregelen van het HABP zijn relatief goed verdeeld over de verschillende doelgroepen maar er zijn geen duidelijke prioriteiten, wat nuttig zou zijn om de afwijking van de vastgelegde doelstellingen te beperken in geval van vertraging bij de uitvoering. Dit zou ook tegenstrijdige effecten beperken en de synergieën bevorderen. Bovendien bevat het maatregelenprogramma in zijn huidige vorm zeer weinig becijferde doelstellingen. Nochtans geeft een geheel van kwantitatieve doelstellingen gewoonlijk blijk van een grote motivatiekracht en maakt het mogelijk om prioriteiten aan te brengen in de te implementeren acties.

Ten slotte zijn de effecten van sommige maatregelen gezien hun aard (juridisch, economisch, sensibilisering, verbetering van de kennis) moeilijk te evalueren. Niettemin bieden deze maatregelen tal van kansen voor synergieën tussen de verschillende milieudomeinen.

Ondanks deze aandachtspunten lijkt het plan realistisch. Het geeft blijk van ambitie en van een wil om te breken met bepaalde consumptiewijzen of gedragingen. Twee belangrijke doelstellingen zijn de versterking van het UPV-systeem en de versterking van de capaciteit van het Gewest om te voldoen aan de recyclagedoelstellingen die worden opgelegd door de EU, zodat België zijn rol van pionier op het vlak van recyclage verder kan blijven spelen.

